

Vsebine s področja glasbe na portalu Digitalne knjižnice Slovenije dLib.si

Na portalu Digitalne knjižnice Slovenije (www.dlib.si) so dostopna različna gradiva s področja glasbe. Od virov za preučevanje glasbene preteklosti prek glasbenih tiskov in rokopisov 19. in prve polovice 20. stoletja do glasbenih časopisov in revij ter zvočnih posnetkov. Gradiva so digitalizirale in zagotovile objavo na portalu le tri institucije: Narodna in univerzitetna knjižnica, ki skrbi za razvoj in vzdrževanje Digitalne knjižnice Slovenije, SIGIC – Slovenski glasbenoinformacijski center in Osrednja knjižnica Srečka Vilharja iz Kopra.

Merila za izbor gradiva za digitalizacijo

Gradivo, ki ga hranijo institucije kulturne dediščine, torej tudi notno in zvočno glasbeno gradivo, se digitalizira v skladu z merili in priporočili, ki so se izoblikovala v letih izvajanja projektov digitalizacije in so zapisana v *Smernicah za zajem, dolgotrajno ohranjanje in dostop do kulturne dediščine v digitalni obliki* (Ministrstvo za kulturo, 2013, http://www.mk.gov.si/file-admin/mk.gov.si/pageuploads/Ministrstvo/Zakonodaja/2013/Smernice_za_zajem_dolgotrajno_ohranjanje_in_dostop_do_kulturne_dediscine_v_digitalni_obliki.pdf).

Na začetku priprave vsakega projekta digitalizacije izberemo gradivo na podlagi vnaprej določenih postopkov in meril. Odločitev o izboru gradiva za digitalizacijo je vedno odvisna

tudi od ciljev projekta in virov, ki so na voljo. Najbolj pa je pomembno določiti jasna merila, ki naj bodo vodilo v procesu izbire gradiva za digitalizacijo. Merila, ki naj bodo v pomoč pri iskanju odgovora na vprašanje »kaj in zakaj digitalizirati«, so podrobno pojasnjena v omenjenih smernicah (Smernice za zajem, dolgotrajno ohranjanje in dostop do kulturne dediščine v digitalni obliki, 2013: 16–28). V skladu s temi merili naj bi digitalizacija zagotovila širšo in boljšo dostopnost kulturne dediščine, varstvo izvirnikov, popularizirala kulturno dediščino in omogočila preprostejše rokovanje z gradivom. Prav tako na izbor gradiva vplivajo tudi zunanje okolje, pravni vidiki ter potreba po restavraciji gradiva in izdelavi nadomestnih oglednih kopij gradiva. Eno temeljnih načel digitalizacije je, da je priporočljivo izbrano publikacijo ali zbirko dokumentov digitalizirati v celoti.

Pri izbiri notnih oziroma zvočnih gradiv za digitalizacijo je s stališča zagotavljanja širše in boljše dostopnosti kulturne dediščine pomembno, ali obstajajo ustrezno strukturirani metapodatki.¹ Če ni metapodatkov ali so ti nepopolni, jih je bilo treba zagotoviti, in sicer v skladu z ustreznim (standardiziranim)

¹ »Podatki o podatkih«. Metapodatki so tudi bibliografski podatki, ki so bili včasih zapisani na kataložnih karticah knjižničnih katalogov, danes pa so to bibliografski zapisi v računalniških online katalogih kot je slovenski nacionalni vzajemni katalog COBISS.

metapodatkovnim modelom za opis digitalne različice gradiva. Metapodatki morajo zagotoviti spletno dostopnost in najdljivost digitalne različice ter omogočiti trajno hranjenje e-gradiva. Pri izbiri notnega gradiva za digitalizacijo so pomembne tudi dodatne možnosti pri uporabi digitalne različice gradiva, ki jih omogoča računalniška tehnologija (npr. iskanje po vseh besedah besedila skladbe, povečave detajlov skladb v rokopisu itd.). Pri izbiri zvočnega gradiva je še posebno pomembno merilo možnost dostopa do gradiv, ki potrebujejo opuščeno strojno ali programsko opremo za prikaz ali predvajanje (npr. gramofon), digitalizacija pa bi omogočila ponovno dostopnost takih gradiv. Elementi, ki so vplivali na izbiro glasbenih gradiv s stališča stanja, pomena in uporabe fizičnega gradiva, so predvsem fizično stanje gradiva (morebitna poškodovanost), ohranjenost gradiva, občutljivost nosilca zapisa, zlasti pa pogostost uporabe gradiva oziroma povpraševanje uporabnikov po konkretnem gradivu. S stališča popularizacije je bilo pri izbiri gradiv pomembno zagotavljanje boljšega dostopa do neznane- ga oziroma redko uporabljenega gradiva in reprezentativnost samega gradiva. Merilo lažjega upravljanja raznolikih nosilcev zapisa določenega tipa vsebine (npr. zvoka: gramofonske plošče, različni magnetni trakovi, zgoščenke idr.) je pomembno zlasti pri izbiri zvočnega gradiva za digitalizacijo. Seveda, na izbiro gradiva vplivajo tudi razpoložljivi viri (infrastrukturni, človeški, finančni). Zato pri oblikovanju izvedb projektov digitalizacije v praksi prihaja do sinergij, oblikovanja skupnih projektov digitalizacije med različnimi institucijami. Tak primer so projekti digitalizacije tiskanega notnega gradiva, ki jih je financiral SIGIC, NUK pa zagotovil gradiva za digitalizacijo ter dostopnost uporabnikom do rezultatov digitalizacije.

Pri skoraj vseh načinih oblikovanja zbirk e-gradiva se ustvarjalci soočajo z ovirami, ki izhajajo iz zakonskih ureditev različnih področij družbenega življenja. Na možnosti ustvarjanja digitalnih zbirk vedno bolj vpliva zakonodaja s področja avtorskega prava, varovanja zasebnosti, varovanja osebnih podatkov itd. Pravice in lastništva na vsebini in gradivu torej pomembno vplivajo na izbor gradiva za digitalizacijo. Za področje glasbe so bila identificirana področja pravne ureditve, katerim naj bo pri izboru gradiva za digitalizacijo posvečena posebna pozornost, in sicer avtorska pravica, sorodne pravice ter pravica do ponovne uporabe. Pomembno je, da se vsa upravičenja na gradivih razčistijo že pred digitalizacijo.

Kakovost digitalizacije

Temeljno vodilo pri opredelitvi kakovosti digitalizacije je, da se kakovost digitalnih kopij, ki bodo ustvarjene v procesu digitalizacije kulturne dediščine, lahko določi le v skladu s predvideno uporabo tega gradiva, tj. ali bo digitalna kopija namenjena zagotavljanju dostopnosti ali trajnemu hranjenju e-gradiva. Zagotavljanje kakovosti naj bo sestavni del celotnega procesa digitalizacije in ne le zunanji sistem za testiranje kakovosti rezultatov digitalizacije. Proces digitalizacije mora zagotoviti čim

bolj celovit zajem informacije, ki je vsebovana v fizičnem oziroma analognem objektu. To pomeni, da morajo vse besedilne, vizualne, zvočne in druge informacije, ki jih vsebuje fizično gradivo, dobiti svojo najbolj kakovostno digitalno različico. Uporabniku mora biti omogočeno branje celotnega besedila v digitalni kopiji knjige, revije, časopisa, rokopisa oziroma kateregakoli drugega besedilnega dokumenta, vključno s knjigami in revijami, ki se zaradi vezave ne morejo razpreti. Prav tako mora biti mogoče videti vse podrobnosti na fotografijah, ilustracijah, umetniških slikah, grafikonih in zemljevidih, ki so potrebne za razumevanje sporočila, vsebovanega v gradivu. Zvočni oziroma video posnetek mora biti digitaliziran v celoti. Tridimenzionalni objekt, če je to izvedljivo, naj bi bil zajet tudi s postopki tridimenzionalne digitalizacije; v digitalni različici naj bi si ga bilo mogoče ogledati z vseh strani, tako kot v realnem prostoru.

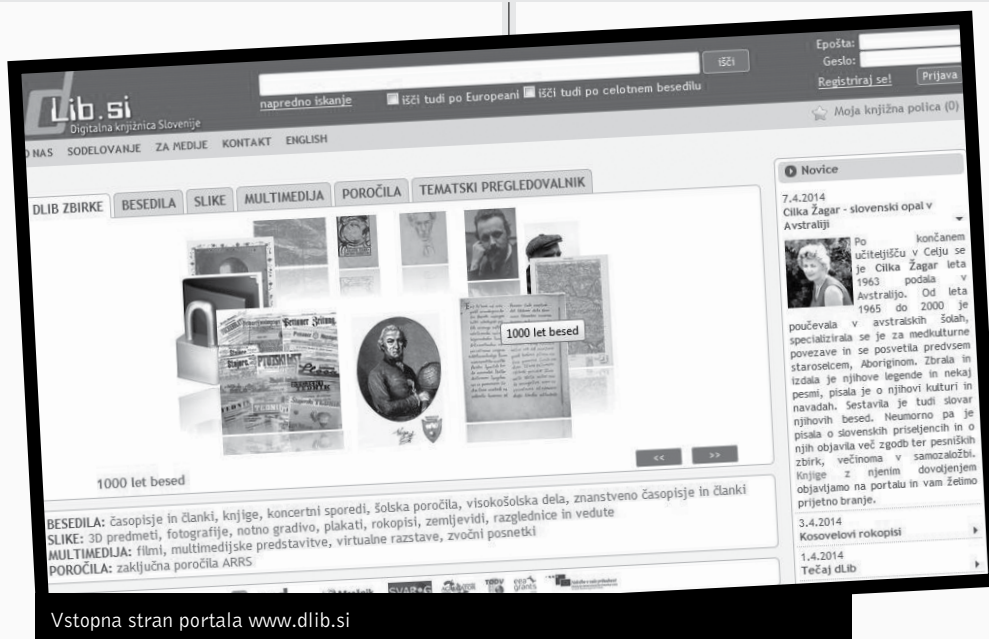
Pred digitalizacijo je treba nujno pregledati stanje gradiva in preveriti, ali je potrebno popravilo ali restavriranje. V primeru poškodovanega gradiva (poškodovane strani, praske na slikah, praske na vinilnih ploščah ipd.) je priporočljivo, da strokovnjaki za restavriranje pripravijo gradivo za digitalizacijo, restvirajo pa ga po opravljeni digitalizaciji. V takih primerih je primer dobre prakse poiskati drugi, bolj ohranjeni izvod gradiva, če je le mogoče, v drugih ustanovah, npr. dodatni izvod partiture v drugih knjižnicah, in tega uporabiti za digitalizacijo.

Dostopnost glasbenega in zvočnega gradiva na portalu dLib.si

Za dostop do glasbenih gradiv na portalu Digitalne knjižnice Slovenije je nekaj poti. Do notnega gradiva pridemo prek zavihka »slike«, v katerem poiščemo »notno gradivo«, ali prek povezave »notno gradivo«, ki se nahaja na sredi prve strani. Glasbene revije najdemo pod kategorijo »časopisje in članki« oziroma »znanstveno časopisje in članki« na sredi prve strani spletnega mesta ali v zavihku »besedila«. Zvočno gradivo pa je uvrščeno med »multimedijo« (tudi zavihek) pod »zvočni posnetki«. Portal omogoča tudi preprosto iskanje z vpisom ene ali več besed (iskalnih parametrov) v iskalno vrstico, ki se nahaja na vrhu portala. Mogoče je tudi t. i. napredno iskanje. To omogoča kombiniranje iskalnih parametrov s pomočjo Boolovih operatorjev (in, ali, ne) in iskanja po točno določenih poljih, npr. avtor in leto, naslov in leto ipd. Mogoče je tudi hkratno iskanje po portalu www.europeana.eu (odkljukana opcija »išči tudi po Europeani«). Pomembna možnost, zlasti za iskanje po besedilnih virih, kot so glasbene revije, je iskanje po celotnem besedilu (»išči tudi po celotnem besedilu«) skupaj z iskanjem po metapodatkih.

Glasbeni rokopisi in tiski

V tem trenutku je prek Digitalne knjižnice Slovenije dostopnih nekaj več kot dva tisoč enot glasbenih rokopisov in tiskov. Naj-

starejša dela je prispevala Osrednja knjižnica Srečka Vilharja iz Kopra. Digitalizirala je zbirko desetih gradualov, antifonarijev in psalterijev iz 16. stoletja ter antifonarijev, himnarijev in psalterijev ter *Himni ad Laudes* Jacopa Tomadinija iz 18. stoletja.

Graduale secundum morem sancte Romane ecclesie, 1500 (URN:NBN:SI:DOC-IJ8HNZCP). Vir: Digitalna knjižnica Slovenije www.dlib.si.

Slovenska glasba prve polovice 19. stoletja je predstavljena s tiski in glasbenimi rokopisi. Digitalizirane so najbolj zgodnje publikacije, kot so npr. sedem zvezkov *Slovenske gerlice*, ki je izhajala v letih 1848 do 1862 (dostopna je tudi izdaja iz leta 1864). Od vokalno-instrumentalnih del iz tega obdobja na portalu Digitalne knjižnice Slovenije najdemo natis iz leta 1825 skladbe za pevsko glasova in klavir *Die Türkenpfeife*, op. 22, skladatelja **Georga Mihevca**. S področja nabožne glasbe so iz tega obdobja prek digitalne knjižnice dostopni *Napevi za orgle*

k Pesmarici cerkevnej, ki so bili objavljeni v Celovcu leta 1846. Portal digitalne knjižnice omogoča dostop tudi do rokopisnih del prve slovenske skladateljice **Josipine Urbančič Toman** (Turnograjske). Dostopne so njene skladbe za klavir *Milutinke*, *Spominčice* in *Zoridanka* ter *Zdravlica* za glas in klavir. Vse skladbe so domnevno nastale po letu 1850.

Čas okoli sredine 19. stoletja zaznamujejo tiskane objave del **Miroslava Vilharja** in **Gregorja Riharja**. Med deli prvega so na Digitalni knjižnici Slovenije dostopna dela *Jamska Ivanka* (1850), *Slave dom* (1850), *Zvezdice* (1850), *Milice okrogole* (1850), *Savelieder* (1852) in *Pesmi Miroslava Vilharja* (1852–1862).

Od del **Gregorja Riharja**, ki so izšla v petdesetih letih 19. stoletja, so dostopne zbirke *Napevi za svete pesmi iz Slave Marije od Blaža Potočnika*, *Napevi svetih pesem od sv. obhajila in Matere božje*, *Napevi svetih pesem od Matere božje in sv. obhajila*, *Čveteroglasni napevi od matere božje*, *Thesaurus cantus ecclesiastici figurati ad quatuor voces redacti* in zbirka skladb *Tantum ergo*. Iz istega časa so tudi objave **Kamila Maška** (*Zwei Lieder*), **Jožefa Hašnika** (*Dobrovoljke*) in **Jožefa Levičnika** (*Glasi radosti*).

Iz šestdesetih in začetka sedemdesetih let 19. stoletja (do začetka delovanja založbe *Glasbena Matica*) so digitalizirane in dostopne Šolarske pesmi, *Mične slovenske zdravice* in *Slovenska beseda* **Jurija Fleišmana**, *Glasi gorenski* in *Napevi cerkvenih pesem* **Andreja Vavkna**, *Glasi Slovenski*, *Lira Sionska* in *Cerkvene pesmi* **Frana Gerbiča**, *Slovenske pesme* **Benamina** in **Gustava Ipavca**, *Slovenske pesmi za čveteri moške glase*, *Messgesang für 2 Singstimmen und Orgel* in *Maša za štiri moške glase* **Gregorja Tribnika**, *Napevi svetih pesem od Matere božje*, *Maše*, *Napevi svetih pesem sv. obhajila in Matere božje*, *Narodni napevi*, *Napevi svetih pesem Matere božje*, *Napevi svetih pesem*, *Velika maša*, *Napevi svetih pesem od Matere božje in sv. obhajila*

Josipina Urbančič Toman, *Zdravlica*, po 1850 (URN:NBN:SI:DOC-IIGASW09). Vir: Digitalna knjižnica Slovenije www.dlib.si.

Miroslav Vilhar, *Milice okrogla*, 1850 (URN:NBN:SI:DOC-UV-NBPWRR). Vir: Digitalna knjižnica Slovenije www.dlib.si.

Gregorja Riharja, skladba **Vojteha Valente** *Naš maček*, zbirki *Pesmi za mladost* in *Osem cerkvenih spevov za sopran, alt, tenor in bas* **Antona Nedvéda**, samospev *Die Verwundeten*, *Maša*, *Velika sveta maša* in *Sveta maša* za sopran, alt, tenor in bas (1876) **Leopolda Belarja**. Poleg naštetih nabožnih skladb so iz tega obdobja še dostopne *Lamentacije* in *25 cerkvenih pesmi*, *Dve veliki slovenski maši*, *Maša* **Antona Foersterja**, *Slovenske pesmi za en glas in glasovir* **Benjamina Ipavca**, *Mali slovenski pevec* in *Slava Bogu na višavi!* **Jožefa Levičnika**.

Ustvarjalnost za klavir

Portal Digitalne knjižnice Slovenije ponuja zanimiv vpogled v ustvarjalnost za klavir na Slovenskem v 19. in na začetku 20. stoletja. Sistematično so digitalizirane skladbe za klavir 19. stoletja. Zajeta je zgodnja ustvarjalnost za ta inštrument, npr. *Variationen für das Pianoforte*, op. 1 (1839), **Gregorja Tribnika**. Podlaga večine skladb iz tega obdobja so plesne oblike, kot so polka, mazurka, četvorka ali valček. Ena bolj zgodnjih polk za klavir je francoska polka **Antona Nedvéda** *Sängergruss* (1859). Polke za klavir so skladali **Benjamin Ipavec**, *Bella-donna* (točna letnica ni znana) in *Heitere Prognosen Polka française für das Pianoforte* (1887), **Lovro Sadar**, polki *Čitavnica* in *Prijatelj* (obe 1863), **Leopold Belar** je objavil polki *Concordia* in *M. Polka* (obe 1868), kasneje še *Paulinen polko* (1874), **Feliks Stegnar** je izdal *Pustne cvetke polka française* (1869), **Ludovik Hudovernik** pa je kot svoje prvo delo napisal *Brilantno polko za glasovir*, op. 1 (1879). V spomin 125-letnice rojstva Valentina Vodnika je **Viktor Parma** zložil francosko polko *Milica* (1883). Obliko polke je uporabil tudi **Miroslav Vilhar**, ki je leta 1863 napisal francosko polko *Naprej* ter istega leta še polko mazurko *Slovenski mladini*. Mazurke so bolj redke, vendar pa v digitalni knjižnici lahko najdemo mazurko za klavir *Fleuri* **Conrada Malija**, objavljeno leta 1870, mazurko *Slavjanka* (1878) **Benjamina Ipavca** in koncertno mazurko *V spomin Anici* (1877) **Antona Stöckla**. Skladatelji so občasno ustvarjali tudi četvorke, prek Digitalne knjižnice Slovenije pa sta dostopni četvorka za klavir *Ljubice* (1860) **Franca Blažkeja** in sklad-

ba za klavir neznanega avtorja *Pomnice, kadrilja po slovenskih napevih* (1863), posvečena Fideliju Terpincu. Prav tako redki so valčki; v digitalni obliki je dostopen valček za klavir *An der grünen Laibach* (1872) **Gašparja Maška**.

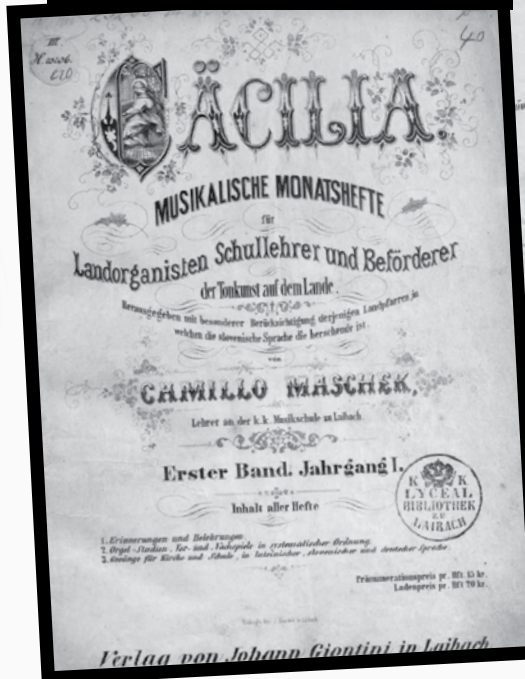
Iz istega časa je digitaliziranih tudi nekaj priložnostnih skladb, npr. klavirska skladba *Sokolova potnica* (1864) **Miroslava Vilharja** s podnaslovom »V spomin 26. rožnika 1864. leta ljubljanskim Slovenkam poklonil načelnik Južnega sokola«, omenimo tudi skladbo »V spomin prvega občnega zbora ljudskih učiteljev na Kranjskem 15. septembra 1868. leta« z naslovom *Zloga!* (1868) skladatelja **Leopolda Belarja**.

Miroslav Vilhar, *Sokolova potnica*, 1864 (URN:NBN:SI:DOC-2T0SEFMK). Vir: Digitalna knjižnica Slovenije www.dlib.si.

Objavljene zbirke za klavir iz druge polovice 19. stoletja kažejo težnjo tedanjih skladateljev po bolj poglobljenem oblikovanju glasbe za ta inštrument. Iz tega obdobja so dostopni *Koncertna kadrilja za glasovir* (1880) in *Muzikalni listi za glasovir* (1885) **Benjamina Ipavca**, *Impromptu a due notturna*, op. 1 (med 1880 in 1890), *Rapsodija na slovenske narodne pesni za klavir*, op. 4 (1892), transkripcija za klavir *Podoknice iz Teharskih plemičev* (1893), *Scherzo, intermezzo in valček za klavir*, op. 6 (1895), *Bledi spevi za klavir* (1898) **Karla Hoffmeistera**, fantazija za klavir *V tihem mraku* (1882) **Frana Serafina Vilharja** in parafraza za klavir *Pozdrav iz daljave* (1884).

Prva številka prve glasbene revije *Cäcilia*, 1857 (URN:NBN:SI:DOC-0FS4JB7U). Vir: Digitalna knjižnica Slovenije www.dlib.si.

Emil Adamič, *V gozdu*, 1913. Notni in pisni arhiv *Novih akordov* (URN:NBN:SI:DOC-L5LH5WS2). Vir: Digitalna knjižnica Slovenije www.dlib.si.

Glasbeni časopisi in revije

Narodna in univerzitetna knjižnica in Slovenski glasbenoinformacijski center sta poskrbela, da so digitalizirane in prek portala dLib.si dostopne vse slovenske glasbene revije, ki so izhajale do leta 1945. Gre za publikacije: *Cäcilia* (1857–1859), *Lira sionska* (1866), *Cerkveni glasbenik* (1878–1945), *Glasbena zora* (1899–1900), *Novi akordi* (1901–1914), *Pevec* (1921–1938), *Zbori* (1925–1934) in *Nova muzika* (1928–1929). Od sodobne periodike, ki obravnava področje glasbe, pa je na portalu dostopen *Muzikološki zbornik* (1965–).

V povezavi z glasbenimi revijami ja zanimivo, da je prek Digitalne knjižnice Slovenije dostopen notni in pisni arhiv *Novih akordov*. Gre za več kot petsto rokopisov skladb, poslanih uredništvu *Novih akordov* za objavo.

Založba Glasbena Matica

Prek Digitalne knjižnice Slovenije so v celoti dostopne vse edicije, skoraj tristo publikacij, ki jih je izdala Glasbena matica v letih 1873 do 1945. Prva izdaja je bila namenjena moškim zborom, izšla je pod preprostim naslovom *Glasbena matica*, z oznako Zvezek I. V njej so bili objavljeni le štirje moški zbori štirih, v zborovskem repertoarju nepogrešljivih slovenskih skladateljev: **Antona Nedvėda** (*Mili kraj*), **Gustava Ipavca** (*Danici*), **Antona Foersterja** (*V tihi noči*) in **Frana Gerbiča** (*Mojemu rodu*).

Prvemu zvezku je sledilo še 42 zvezkov skladb za zbor, sprva z enakim naslovom, ki je sčasoma postal naslov zbirke. Ena najbolj razširjenih in do današnjih dni najbolj popularnih pes-

maric je t. i. *Pesmarica glasbene matice*. Prvič je bila objavljena ob petindvajsetletnici društva leta 1897 z naslovom *Glasbena Matica 1872–1897, zbori za štiri moške glasove*. Uredil jo je Josip Čerin. Sledile so nove izdaje: druga leta 1922, tokrat je bil urednik Matej Hubad, in tretja leta 1944, ponovno jo je uredil Josip Čerin. Založba *Glasbena Matica* je nepretrgoma delovala vse do leta 1945.

Možnosti raziskovanja delovanja Glasbene matice dopolnjuje dostopnost drugih gradiv, kot so *Albumi Glasbene matice* s fotografskim gradivom, posnetim ob prvem slovenskem festivalu, na turnejah pevskega zbora, na pogrebu Mateja Hubada in ob drugih priložnostih. Albumi so umeščeni v zavihek »slike«. Vpogled v dejavnost dodatno razširjajo *Poročila društva Glasbene matice v Ljubljani*, ki jim lahko sledimo vse od leta 1874 do leta 1945. Na portalu Digitalne knjižnice Slovenije so uvrščeni v »časopisje in članki« v zavihku »besedila«.

Zborovska glasba

Prek Digitalne knjižnice Slovenije lahko dostopamo do cele vrste zbirk s skladbami za zборе. Poleg že omenjene *Pesmarice Glasbene matice* je dostopna tudi *Slovenska pesmarica*, ki jo je uredil **Jakob Aljaž** (prvi zvezek 1896, drugi 1900; dostopna je tudi druga izdaja iz leta 1923). Poleg teh »klasičnih« pesmaric so digitalizirane tudi zbirke drugih skladateljev: *Slovenske narodne pesni* (1876–1877) **Josipa Kocijančiča**, *Jadranski glasovi* (1876 in 1879) **Antona Hajdriha**, *Mi vstajamo* (1885) **Benjamina Ipavca**, *Slovanska jeka* (1880) **Frana Gerbiča**, *Glasi s Primorja* (1881) in *Skladbe Avgusta Armina Lebana* v treh zvezkih (1883, 1883, 1890) **Avgusta Lebana**.

Prva izdaja založbe Glasbena Matica, 1873 (URN:NBN:SI:DOC-J0R0DFCM). Vir: Digitalna knjižnica Slovenije www.dlib.si.

Prva izdaja *Pesmarice Glasbene Matice*, 1897 (URN:NBN:SI:DOC-ZNEG3IGD). Vir: Digitalna knjižnica Slovenije www.dlib.si.

Nabožna glasba

V digitalno obliko je že transformirano veliko nabožne glasbe, ki je nastala v 19. in na začetku 20. stol. Dostopnih je cela vrsta tovrstnih del **Antona Foersterja**. Omenimo le nekatera: *Missa in honorem sanctae Caeciliae* (1878), *Missa pro defunctis IV vocom inaequalium* (1880), *Cecilija*, pesmarica v dveh delih (1883, 1884), *Litaniae Lauretanae* (1884), *Cantica sacra – Cerkevna pesmarica v treh delih* (1890, 1903, 1913) idr. Poleg Foersterjevih skladb so dostopne tudi zbirke drugih njegovih

sodobnikov, npr. **Angelika Hribarja** *Postni in velikanočni napevi ter Napevi pri sv. maši in blagoslovu* (obe publikaciji izšli 1879), **Avgusta Lebana** *5 cerkvenih pesnij* (1880) in *Pobožni vzdih* (1885), **Ignacija Hladnika** *Čvetero antiphon v slavo Mariji prečisti Devici in Ave Maria* (1885), **Danila Fajglja** *Missa in honorem B. Mariae Virginis* (1883), *Missa ad unam vocem cum organo* (1884) in *Cerkvena pesmarica za učence slovenskih ljudskih šol* (1900) ter **Leopolda Belarja** *Ave Maria* (1885).

Iz istega časa so tudi zbirke skladb za orgle, in sicer *Slovenski orglavec*, *100 mediger za orglje*, ki jo je sestavil **Danilo Fajgelj**

Viktor Parma, *Rokovnjači*, 1904 (URN:NBN:SI:DOC-IX0J9XYB). Vir: Digitalna knjižnica Slovenije www.dlib.si.

Emil Adamič, *10 moških in mešanih zborov*, 1922 (URN:NBN:SI:DOC-VIK6E-GJZ). Vir: Digitalna knjižnica Slovenije www.dlib.si.

leta 1879, in od istega avtorja *Predigre za orglje ali harmonijum*, objavljene leta 1887. **Gregor Tribnik** pa je objavil publikacijo v dveh zvezkih *Cerkveni orglavec na deželi* (1884, 1885).

Publikacije, objavljene v prvi polovici 20. stoletja

Na začetku 20. stoletja je še deloval in objavljaval **Viktor Parma**. Okoli štirideset njegovih skladb lahko poiščemo na portalu digitalne knjižnice. Posebno so zanimive objave posameznih števil iz njegovih odrskih del, kot so *Zlatorog*, *Rokovnjači*, *Čaricne amazonke* itd.

Od skladateljev, ki so delovali v prvi polovici 20. stoletja, so na portalu dLib.si dostopna dela Emila Adamiča in Slavka Osterca. **Emil Adamič** je na portalu predstavljen z večjim številom del, bodisi v rokopisu bodisi objavljenih v glasbenih revijah oziroma samostojno. Vseh dostopnih del je več kot dvesto. Od modernejših skladateljev na Digitalni knjižnici Slovenije lahko najdemo **Slavka Osterca**, digitaliziranih je približno trideset njegovih objavljenih skladb.

Učbeniki

Digitalna knjižnica Slovenije zagotavlja tudi dostop do učbenikov za petje in učenje inštrumenta, ki so na Slovenskem izšli v letih 1867 do 1925. Najstarejši je *Kratek navod za poduk v petji* (1867) **Antona Foersterja**. Temu je sledila *Teoretično-praktična pevška šola* (1874) istega avtorja. Naslednja izdaja tega učbenika je izšla leta 1880 z naslovom *Theoretisch-praktische Gesangschule*. Anton Foerster je tudi avtor *Teoretično-praktične klavirske šole*, ki je v štirih zvezkih izšla pri založbi Glasbena Matica; izhajala je v letih 1886 do 1890. **Anton Nedvěd** je objavil vrsto učbenikov za petje v šoli, kot je *Slavček, zbirka šolskih pesmi* (1879, naslednje izdaje 1892 in 1897), leta 1894 pa je objavil *Početni nauk o petji za ljudske šole ter Vaje v petji*. Leta 1888 je **Gabriel Majcen** izdal svoje *Šolske pesmi I & II*, **Ivan Mercina** pa 1893 uredil *Igre in pesmi za otroška zabavišča in ljudske šole*. Konec 19. stoletja, leta 1898 je **Anton Kosi** objavil *Štirideset napevov za šolske pesmi v Koprivnik-Majcnovi Začetnici*. **Hinko Druzovič** je avtor *Pesmarice, zbirke pesmi za ljudsko šolo*, ki si jo je zamislil za različne težavnostne stopnje v treh zvezkih. Vsi trije zvezki – za nižjo, srednjo in višjo stopnjo – so bili objavljeni leta 1910, druga nekoliko predelana izdaja pa je izhajala v letih 1923 do 1925. **Marko Bajuk** je leta 1922 objavil *Pevsko šolo*, **Pavel Kozina** pa naslednje leto svojo *Pesmarico* za uporabo v osnovnih in glasbenih šolah.

Na dLib.si najdemo lahko tudi dve šoli za citre. Starejšo je sestavil **Josef Blumlacher** in jo leta 1880 objavil pod naslovom *Neuestes vollständiges theoretisch-practisches Lehr- und Unterhaltungs-Buch für Zitherspieler, Schüler und Lehrer*. Isti avtor je pred učbenikom za učenje citer objavil tudi *Potpourri slovenskih napevov za citre* (1872). Na prehodu iz 19. v 20. stol. je bil

objavljen učbenik za učenje tega inštrumenta, ki ga je napisal **Fran Korun Koželjski**. Zamislil si ga je v štirih zvezkih, ki so izhajali od leta 1895 do 1907.

Josef Blumlacher, *Neuestes vollständiges theoretisch-practisches Lehr- und Unterhaltungs-Buch für Zitherspieler, Schüler und Lehrer*, 1880 (URN:NBN:SI:DOC-EL-GKCS7G). Vir: Digitalna knjižnica Slovenije www.dlib.si.

Koncertni sporedi

V skupini koncertnih sporedov je dosegljivih več kot 1600 sporedov koncertov, ki so bili izvedeni v letih 1867 do 1946. Največ je sporedov koncertov Glasbene matice (518) in Filharmonične družbe (268). Zbirka zajema sporede tudi drugih ansamblov, npr. Akademskega pevskega zbora v Ljubljani, Državnega konservatorija v Ljubljani, Glasbene akademije v Ljubljani, Ljubljanske filharmonije, Muzike Dravske divizije, Pevskega društva Ljubljanski zvon, Pevskega društva Slavec, Radia Ljubljana, Trboveljskega slavčka idr.

Stari zvočni posnetki

V fondih glasbene zbirke Narodne in univerzitetne knjižnice hranijo tudi korpus historičnih zvočnih posnetkov, ki so redki v knjižničnih zbirkah. Gre za okoli petdeset starih gramofonskih plošč na 78 obratov, večina iz obdobja pred drugo svetovno vojno. Material, šelak, iz katerega so izdelane plošče, je izjemno krhek in lahko lomljiv, aparaturo, s pomočjo katerih bi lahko predvajali te plošče, pa ni več. Zato bi bilo treba korpus zvočnih posnetkov presneti na digitalni medij in tako zagotoviti možnost predvajanja oziroma dostopnost zvočnega zapisa. Večinoma gre za priredbe ljudskih pesmi za vokalne, vokalno-inštrumentalne in popularne zasedbe.

V prihodnjih letih predvidevamo nadaljnje dopolnjevanje digitalne knjižnice Slovenije z digitaliziranimi glasbenimi tiski in rokopisi, ki bo potekalo tudi v sodelovanju Narodne in univerzitetne knjižnice s Slovenskim glasbenoinformacijskim centrom ter drugimi ustanovami, ki hranijo glasbeno dediščino. Načrtujemo, da bi bili v nekaj prihodnjih letih lahko digitalizirani vsi glasbeni tiski, ki so v javni domeni. S tem bi spletnemu uporabniku – raziskovalcu, glasbeniku – omogočili dostop »na klik« do velikega korpusa slovenske glasbene dediščine.